

Nr 150.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående anslag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket; given Stockholms slott den 6 mars 1942.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över ecklesiastikärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres sjukdom,
enligt Dess nådiga beslut:

GUSTAF ADOLF.

Gösta Bagge.

Utdrag av protokollet över ecklesiastikärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 6 mars 1942.

Närvarande:

Statsministern HANSSON, ministern för utrikes ärendena GÜNTHER, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, SKÖLD, ERIKSSON, BERGQUIST, BAGGE, ANDERSSON, DOMÖ, ROSANDER, EWERLÖF.

Chefen för ecklesiastikdepartementet, statsrådet Bagge anmäler härefter fråga om anslag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket samt anför härom följande:

På riksstaten finnes nu uppfört ett förslagsanslag av 43,200 kronor till avlöningar till pastorer vid svenska församlingar i utlandet. Ur anslaget bestrides avlöning med 6,000 kronor till pastor vid en var av följande fem svenska församlingar i utlandet, nämligen svenska Gustafs församlingen i Köpenhamn, svenska Victoria församlingen i Berlin, svenska Sofia församlingen i Paris, svenska Olaus Petriförsamlingen i Helsingfors samt svenska Margareta församlingen i Oslo. Återstoden av anslaget, ett förslagsvis betecknat belopp av 13,200 kronor, användes till dyrtidstillägg på nämnda avlöningsbelopp enligt de grunder för åtnjutande av dyrtidstillägg, som gälla för befattningshavare vid statens oregrerade verk. Anslaget disponeras av utrikesdepartementet för utbetalning till kyrkoråden i vederbörande församlingar.

Vidare är på riksstaten uppfört ett förslagsanslag av 65,000 kronor till religiös och social verksamhet bland svenskar i vissa utländska hamnstäder. Härav disponeras 45,000 kronor till avlöning åt svenska sjömanspräster i utlandet, nämligen 5,000 kronor för en var av sjömansprästerna i Melbourne, West Hartlepool, Stettin, London, Antwerpen, Rotterdam, Hull, Buenos Aires och Danzig. Ur den återstående delen av anslaget, en förslagsvis be-tecknad post på 20,000 kronor, utgår dyrtidstillägg på nämnda av statsmedel utgående avlöningsförmåner enligt de grunder för åtnjutande av dyrtidstill-lägg, som gälla för befattningshavare vid statens oregerade verk. Anslaget disponeras av statskontoret för utbetalning till svenska kyrkans sjömans-vårdsstyrelse, som mot redovisningsskyldighet inför riksräkenskapsverket äger använda anslaget för därmed avsett ändamål. Det må nämnas, att an-slaget år 1940 till följd av krigsförhållandena minskades med 10,000 kronor genom indragning av de för sjömanspräster i Dunkerque och Gdynia avsedda lönebeloppen.

Enligt medgivande av 1941 års riksdag skulle här nämnda församlings-pastorer och sjömanspräster, vilka åtnjuta avlöning av statsmedel, därjämte kunna — efter beslut i varje särskilt fall av Kungl. Maj:t — komma i åtnju-tande av kristillägg å dessa löneförmåner enligt de grunder, som bestämts i kungörelsen 1941:29 angående kristillägg åt vissa befattningshavare i sta-tens tjänst m. fl. under år 1941. Kristillägget till prästerna i fråga skall utgå ur åttonde huvudtitelns förslagsanslag till kristillägg. Dylik förmån har hittills tillerkänts pastorerna vid de svenska församlingarna i Köpenhamn, Paris, Helsingfors och Oslo. Enligt de av Kungl. Maj:t därvid meddelade bestämmelserna skulle kristillägget utgå under år 1941. Genom den med stöd av 1941 års riksdags beslut (skrivelsen 1941:519) utfärdade kungörel-sen den 16 januari 1942, nr 9, hava sedermera, bland andra, dessa präster till-erkänts kristillägg enligt samma grunder jämväl för första kvartalet 1942.

Till de utlandspastorer och sjömanspräster, varom här är fråga, kunna även särskilda ersättningar av statsmedel utgå ur åttonde huvudtitelns för-slagsanslag till reglering av vissa kursförluster. Enligt gällande bestämmel-ser må nämligen de av statsmedel utgående avlöningsförmånerna för pasto-rer vid svenska församlingar i länder, vilkas valuta bibehållits i guldparitet, och för i sådana länder anställda svenska sjömanspräster utgå efter en kurs, motsvarande guldpariteten med avdrag av fyra procent. Vidare må till de svenska sjömansprästerna i London, Hull och West Hartlepool utgå ersätt-ning för kursförluster å dem av statsmedel tillkommande avlöningar, i den mån kursförlusterna överstiga en kursmarginal av fyra procent. Detta anslag disponeras i vad angår reglering av kursförluster för sjömansprästerna av statskontoret för utbetalning till svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse, som äger använda anslaget för nämnda ändamål, samt i vad angår reglering av kursförluster för församlingspastorerna i utlandet av utrikesdepartementet för utbetalning till dem, till vilka de av statsmedel till dessa präster utgå-ende avlöningsförmånerna utbetalas.

De sakkunniga, som år 1940 avgåvo förslag angående reformering av prästernas familjepensionering, föreslogo i sammanhang därmed, att samtliga här ifrågavarande avlönings- och kursregleringskostnader för utlandspastorer och sjömanspräster skulle överföras från statsbudgeten till kyrkofonden. Skälet härtill var i första hand, att kostnaderna för familjepensionering av utlandspastorerna i förekommande fall skulle enligt de sakkunnigas förslag komma att åvila kyrkofonden. Enligt de sakkunnigas förslag skulle såväl kostnadsramen som grunderna för medelsdispositionen såsom hittills bestämmas av Kungl. Maj:t och riksdagen gemensamt. I propositionen 1941: 219, varigenom framlades förslag om reglering av familjepensionsväsendet för präster m. m., tillstyrktes vad de sakkunniga sålunda föreslagit. Riksdagen, som (skrivelsen 1941: 292) biföll nämnda proposition, godkände därmed ock här avsedda kostnadsöverflyttning. I anslutning härtill föreslogs vidare genom propositionen 1941: 238, att i lagen den 30 augusti 1932 om kyrkofond skulle i 6 § andra stycket, punkt 6, införas en bestämmelse av innebörd, att av kyrkofonden skulle utgöras kostnad enligt bestämmande av Konungen och riksdagen för särskild prästerlig verksamhet utom riket, vilken bestämmelse skulle träda i kraft den 1 juli 1942. Riksdagen (skrivelsen 1941: 313) antog detta förslag. Sedan Kungl. Maj:t (skrivelsen 1941: 10) begärt yttrande av 1941 års kyrkomöte över förslaget till reglering av familjepensionsväsendet för präster och i samband därmed jämväl över förslaget att genom bestämmelse i kyrkofondslagen pålägga kyrkofonden kostnaden för utlandspastorernas och sjömansprästernas avlönanande m. m., förklarade sig kyrkomötet (skrivelsen nr 12) icke hava något att erinra häremot. Genom lag den 28 november 1941 (nr 909) har därefter ovanberörda genom propositionen 1941: 238 föreslagna bestämmelse om ifrågavarande kostnaders bestridande ur kyrkofonden införts i kyrkofondslagen.

Svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse har hemställt, att såsom bidrag till avlönanande av sjömanspräster måtte för nästa budgetår anvisas oförändrat belopp samt att vid fastställande av dyrtidstillägg för samma tid måtte för de med statsmedel avlönade sjömansprästerna tillämpas samma grunder som för befattningshavare i statens tjänst.

De nu gällande grunderna för bidrag av statsmedel till avlöning m. m. åt utlandspastorer och sjömanspräster, för vilka jag härförut redogjort, torde kunna tillämpas oförändrade även sedan bidragen överflyttats från statsverket till kyrkofonden. Någon ändrad reglering med avseende å ifrågavarande avlöningsförmåner är icke för närvarande ifrågasatt. Förslag till sådan reglering beträffande utlandspastorerna har visserligen under år 1938 utarbetats av inom departementet tillkallad sakkunnig. Detta förslag har emellertid hittills icke ansetts böra av Kungl. Maj:t föreläggas riksdagen och för egen del är jag icke beredd att nu tillstyrka proposition på grundval av detsamma. Någon aman anledning att frånga eller vidtaga jämkning i de hittillsvarande grunderna för bidragens utgörande synes ej heller föreligga.

Departementetschefen.

Till avlöning åt pastor vid en var av förenämnda fem svenska församlingar i utlandet skulle alltså från och med den 1 juli 1942 komma att utgå bidrag ur kyrkofonden med 6,000 kronor eller sammanlagt 30,000 kronor för budgetår. Härjämte skulle Kungl. Maj:t från denna tidpunkt äga att ur kyrkofonden bevilja bidrag till avlöning åt svensk sjömanspräst i utlandet med 5,000 kronor för budgetår, dock sammanlagt högst med 45,000 kronor. På dessa avlöningsbidrag skulle ur fonden jämväl komma att utgå dyrtidstillägg och i särskilda fall även kristillägg. Dyrtidstillägget torde, då någon avlöningsreglering sålunda icke nu genomföres, böra såsom hittills utgå enligt de grunder, som i detta hänseende gälla eller må komma att gälla för befattningshavare vid statens oreglerade verk. För kristillägget bör likaledes gälla de för nämnda befattningshavare stadgade grunder, men bör sådant tillägg liksom för år 1941 icke tillerkännas vederbörande präster generellt utan för varje särskilt fall beviljas allenast efter beslut av Kungl. Maj:t. Slutligen skulle ock ersättning för kursförluster komma att utgå ur kyrkofonden enligt de i detta hänseende nu tillämpade reglerna. Närmare bestämmelser beträffande de ifrågavarande bidragen torde i mån av behov få meddelas av Kungl. Maj:t.

De sålunda föreslagna grunderna för bidrag ur kyrkofonden till utlandsprästers avlöande torde böra gälla tills vidare från och med den 1 juli 1942 och således icke behöva varje år underställas riksdagen. För att Kungl. Maj:t skall kunna erhålla erforderlig kännedom om den mera föränderliga sjömansprästorganisationen torde svenska kyrkans sjömansvårdsstyrelse böra i början av varje budgetår till ecklesiastikdepartementet inkomma med berättelse om verksamheten under det närmast föregående budgetåret och därvid tillika göra framställning om sina önskemål i fråga om avlöningsbidrag för sjömansprästerna under påföljande budgetår.

Under åberopande av vad sålunda anförts hemställer jag, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen

att godkänna de av mig här ovan föreslagna grunderna för bidrag ur kyrkofonden till särskild prästerlig verksamhet utom riket.

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan förordnar Hans Maj:t Konungen, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse, bilaga vid detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Gösta Malmberg.